

τειά. Μά θαρρώ και πώς μ' αυτά που είπα παραπάνω, μιλάνε τα νειάτα που ελπίζουν, κι' άκόμα δλο τὸ ἔθνος. Δὲ θαυμάζω βέβαια ἐκείνους που ἔχουν τὸν πατριωτισμὸ γιὰ ἐπάγγελμα καὶ λένε κι' δλο λένε: μὰ στὴν περίστασι αὐτὴ φωνάζει ὁλακερὸ τὸ ἔθνος, βρίζει ἡ πονεμένη του ψυχὴ, σπαρταρεῖ ἀπὸ κατμὸ και πονο ἕνας ὁλακερὸς λαός, γιατί βλέπει, ὅτι ἀπὸ διαφορὲς αἰτίες δὲν ἔχει πῶς νὰ υπερασπίσει τὸ δίκιο του κι' ἀναγκάζεται νὰ καταφύγει στὴν τελευταία ἀμύνα, στὶς βρισιές.

Κι' ὅταν φωνάζει καὶ μιλεῖ ἕνα ἔθνος, ἡ ξερὴ λογικὴ, σὰν τοῦ κ. Κονεμένου, κι' οἱ ἰδεολογικὲς θεωρίες κρύβονται στὰ κατὰβυθα τοῦ νοῦ, ἂν δὲ θέλουν νὰ παριξηγηθοῦν οἱ τέτοιοι τρεπτικιστές.

Ἀνάγκη νὰ δεῖξουμε στοὺς Βούλγαρους, πῶς υπάρχουμε κι' ἐμεῖς κι' ἀφοῦ δὲν ἔχουμε ἄλλο μέσο παρὰ τίς βρισιές, εὐλογημένες νᾶναι κι' ἡ τίς λέει κάθε μέρα ἕνα ἔθνος, ποῦ θέλει νὰ ζήσει κι' ἐλπίζει.

ΗΛΙΑΣ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗΣ

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΜΑΣ

Μέσ' ἴσους γυαλοῦς, μέσ' ἴσους βυθοῦς, κλανιέται
[τ' ὄνειρό μας.

Κάποιο νὰ ἀναγκάσῃ τὸ ἄγριο—καταδύτης—
Ἐπείθε θελεῖ, ἴσους γυαλοῦς γλίσκομαί το ὁ Πού-
[λια
τὴν αἰγινή, καὶ τὸ βραδύ, βραδύ, ὁ Ἀποδερπότης.

Ἀποπλανήθη ἀπ' τοὺς γυαλοῦς καὶ τοὺς βυθοῦς.
[Ποῦ πάει;

Ἀνάλαφρο ἴσων ποῦποῦλο καὶ ἀπαιδὸ σὺν χνουδι,
τ' ἀγέρι τ' ἀποπλάνεσε, τὸ σέρνει, τὸ πιτάει.
ἰώρη το τώρα, ἀγάπη μου, φύλλο ξεπεταροῦδι.

ΡΩΜΟΣ ΦΙΛΥΡΑΣ

μελωδία ἔθνος ὅπου ἀπὸ μακρὰ τοῦ Ὀρείου τὸ χρυσάφι θὰ ἐκυλόνταν ἐς τὰ πόδια τοῦ Σολομῶντα προσκυνῶντάς τον ἔθνος ποῦ θὰ ἔβρινα ἕναν Πίλιν, ἄλλον ἀπάνθρωπον διορθωτὴ τῆς ἀλήθειας, ὅπου μὲ τὸ ἀπὸν τοῦ μαχαίρι θὰ ἐγέμιζε τίς ραμπάκιες ἀπὸ τὰ λείψα τῶν ἀνθρώπων τῆς ψευτοῦ καὶ τῆς ἀπάτης ἔθνος ὅπου ἕνας Ἡσαΐας θὰ ἐμεγαλορῶναζε τὴν ἀλήθεια, κ' ἕνας Ἰερεμίας ὅχι τὴν δύναμη νὰ θρηνήσῃ τὴν πολιτικὴν τοῦ ἐξολοθρευτοῦ ἔθνος ποῦ θὰ ἐπέβη ἀποκίτω ἀπὸ γυλιζίδες βασιλεῖδες καὶ δυνάστες ποῦ ἔλοι ὅλα τὰ κατὰρῆχανε καὶ θὰ τὸ μισοῦσανε κι' ὅμως θὰ ζοῦσε ἐς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα, ὡς καὶ ὡς καὶ τὰ σήμερ καὶ βασιλεύει μὲ τὰ πλοῦτη του καὶ κυριεύει τὸν κόσμον.

Γιατί; Εἶναι τὸ μόνο ἔθνος ποῦ ἐδημιούργησε ἕνας μεγάλος νοῦς, καὶ δὲν τὸ ἐδημιούργησε ἡ ἐξέλιξη. Καὶ ὁ μεγάλος ἐκεῖνος νοῦς τὸ ἐδημιούργησε θεμελιώνοντας ἀπάνω ἐς τὴν ψυχὴν τοῦ μὲ θρησκείαν.

Ὁ Ὀυράτος ζῇ χωρὶς νῆχη κράτος, ζῇ γιατί ἔχει θρησκείαν. Ἄλλοι λαοὶ μάλιστα ἐπαφάν νὰ υπέρχουν ὡς κράτη ἐπαφάν νὰ υπέρχουν κι' ὡς λαοὶ καὶ μεγάλο μεγάλο παράδειγμα πάρτε τοὺς Ρωμαίους. Καὶ τοῦτο γιατί ἐπαφάν νῆχουν θρησκείαν.

Ἐλάτε ἐς τοὺς δικούς μας, τοὺς Ἑλλήνας. Αὐτὸ τὸ οὐρανοκατέβητο ἔθνος δὲν εἶχε τὴν καλὴ τύχη νὰ εὕρη

Ο ΓΥΝΑΙΚΟΚΟΣΜΟΣ

ΤΟ ΟΜΗΡΕΙΟΝ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ

Ἀγαπητὰ μου Ἀποδερπότης,

Μὴ φοβῆσθε, δὲ μπαίνω στὸ σαλόνι σας μέσα. Ἔτσι στὸ καὶ ὅλῃ στέκονται μὲ σιγὴν, νὰ οἶς χωρεῖσιν, καὶ νὰ οἶς πῶ κατὰ. Νὰ τὸ συζητήσετε ἀνέμεσά σας, καὶ νὰ μᾶς πῆτε τὴ γνώμη σας. Ἐπειδὴ εἶναι σπουδαῖο, πολὺ σπουδαῖο. Προέκειται γιὰ τίς Σμύρνης ἀδελφίδες σας. Προέκειται γιὰ τὸ «Ἀνόνιστον Ἑλληνικὸν Παρθενάγωγέον» ποῦ ὀνομάζεται «Ὁμήρειον». Λοιπὸν, τὸ «Ὁμήρειον» αὐτὸ διοικεῖται ἀπὸ διάφορους Συμβούλους «παρ' οἷς εἴρηται οἱ Κανονισμοί». (Προσέξτε νὰ μὴ οἶς γόγγυ αὐτὸ τὸ «εἴρηται», γιατί τέτοια οὐλοῖδια δὲν «εἴρηται» καθέμερα. Περιττὸ νὰ οἶς ἀραδιάσω τὰ ὀνόματά τους, μὲ ἕνας τους πρέπει νὰ οἶς πῶ πῶς ὀνομάζεται ὁ ὅρος Δελαγραμμάτικος. Δὲν ἔχει λόγον πῶς εἶναι ἀξιόλογος ἄνθρωπος μὲ τὸν οἶμόν του πρέπει νὰ τοὺς ἔξη μαγεμένους ὅλους τους ἐκεῖ μέσα, εἰδμεν πῶς ἐρημίστη ἡ Χριστολογράδικη ἐκείνη ἀγγελία τους τῆς «πέμπτης Ἰουλίου» 1903.

Ἄδει λοιπὸν ἡ ἀγγελία πῶς ὁ κ. Δελαγραμμάτικος κι' οἱ συνάδελφοί του «καθῆκον ἐαυτῶν ἐνόνισαν νὰ γνωρίσωσι τῷ Ἀμμοῦν ὅτι... ἀδελφότησιν αὐτοῦ τῆς παραδόσεως τῶν γαλλικῶν κατὰ τὴν ἐκφορθεῖσιν ἐπὶ πολλῶν οἰκογενειῶν ἐπιθυμῶν καὶ τὴν δοθεῖσιν ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Σχολῆς ἐπὶ ὁμοθυμαδόν. Ἀλλὰ τοῦτο γεννησὶν ἄνερ ζήμιας τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων, δηλαδὴ μαθήματά νῆα παραδιδόμενα τὸ πρῶν Ἑλληνιστὶ διδασκόμενοι Γαλλιστὶ εἰς τὸ μέλλον.

Ἄς ἀφήσουμε μὲ σιγὴν τὸ Ἀσιατικὸ λεχτικό, (ἐπειδὴ ἡ βαδία καθαρεύουσα κατήντησε πᾶς σήμερ νὰ γράφεται μόνο κατὰ τῆς Ἀσίας τὰ μέρη), κι' ἂς ἔλθουμε στὴν οὐσία. Ἡ οὐσία ἐρωτῶ ποῖα εἶναι Εἶναι πῶς μερικὲς κυράδες τῆς Σμύρνης πρέπει νὰ κοῦσαν ἄλλα κορίτσια ποῦ ἦ βγῆκαν ἀπὸ Γαλλικὰ Σχολεῖα ἢ εἶχανε γαλλίδες πᾶς σπείτα τους, νὰ μιλοῦνε τὰ γαλλικὰ «φαροῖ», κ' εἶπανε μαθὲς γιατί νὰ μὴν τὰ μιλοῦν ἔτσι κι' οἱ κόρες τους. Ἐβαλαν τὸ λοιπὸν τοῖς ἄντρος τους καὶ μίλησαν τῶν κ. Συμβούλων πῶς πρέπει νὰ μαθαίνουν καὶ τὰ δικὰ τους κορίτσια τὰ γαλλικὰ φαροῖ. Τί ἄλλο βγάζουμε ἀπὸ τὴν περι-

κοπὴ ποῦ ἀναφέραμε παραπάνω; Βγάζουμε πῶς στὴ Σμύρνη, ἂν καὶ γράφουν τὴν καθαρεύουσα «Ἑλ-φαζιέν», γιὰ Ἑθνικὲς ὅμως γλώσσες καὶ τέτοια φιλά πρᾶματα δὲ φαίνεται νὰ πολυσοκίζονται. Κυρῆ-χρουνε λοιπὸν οἱ κ. Δελαγραμμάτικος καὶ συντροφία πῶς χωρὶς νὰ ζημιωθοῦν τὰ κορίτσια ἀπὸ ἑλληνικὰ μαθήματα, πᾶει νὰ πῇ ἀπὸ Συνταχτικὸ τῆς ἀρχαίας, Γραμματικὴ τῆς ἀρχαίας, Ἑεροφῶντα καὶ Πλάτωνα, μερικὰ ἄλλα μαθήματα ἀπὸ τόσον κι' ὁμορφῶς, ὡς ποῦμε Γενικὴ ἱστορίαν, Φυσικὴ ἱστορίαν καὶ τέτοια, θὰ παραδιδόνονται γαλλικὰ ἀντὶς ρωμαῖκα. Ἐπίτηδες εἶπα ὁ ρωμαῖς, ἐπειδὴ στὴν παράδοσιν ἀπάνω τοῦ ξεφεύγον πᾶντα τοῦ ρωμαῖοῦ δασκάλου καὶ μερικὰ ρωμαῖκα. κι' ὡς πᾶν νὰ λέγῃ ἔτι θέλει. Μὰ θὰ ζημιώνεται τὸ κορίτσι πολὺ περισσότερο. Θὰ ζημιώνεται ὅχι ἀπὸ ρωμαῖκα, (αὐτὰ τέλος πάντων ἰσ-κούει καὶ σπείτῃς), μὰ τοῦ θὰ συνηθίσῃ καὶ νὰ συλλογιστῇ σὲ ξένη γλώσσα. Φανταστῆτε πᾶς ἑσπεῖς ὅπως καὶ γλώσσα ἂν καταπιωστῇ καμμιὰ μέρα ἐκεῖνο τὸ κορίτσι νὰ μᾶς δηγηθῇ τίποτε, ἢ καὶ νὰ μᾶς γράψῃ ἕνα ἀπλὸ γράμμα! Φανταστῆτε φιλολο-γικὸ γούστο, ἂν εὐκαιρῶσιν καμμιὰν ὅρᾳ νὰ διαλέξῃ κ' ἕνα βιβλίον γιὰ διάβασμα! Φανταστῆτε περηφάνειαν ποῦ θὰ τὴν ἔχη γιὰ τὰ δικὰ της, καὶ τέλος φανταστῆτε τὴν ἐθνικὴν περηφάνειαν ποῦ θὰ δόσῃ καὶ στὰ παιδιὰ της, σὺν ἀγκιστροφῇ κατῆναι γαμπερὸ μὲ τὰ ὠρεῖα τῆς γαλλικῆς! Μὰ ἡ κυρὰ μίνα της, ἀπὸ τέτοια μῆτε ταῖς της δὲ ὁρῶναι. Ἐκείνη λέει, Ἄς ἔξωξ ἐμεῖς καὶ γαλλικὰ τὸ κορίτσι μου, κι' αὐτὸ σώνει. Ἀσκάλισσα δὲ θὰ γίνῃ. μῆτε βιβλία δὲ θὰ βγῇ νὰ μᾶς γράψῃ. Κι' οἱ Σύμβουλοι πᾶν τοῦ «Ὁμήρειου» ποῦ λέει, «Ναί μὲν... τὸνομάσαμε, «Ὁμήρειον», μὰ δὲν εἶπαμε δὲ πῶς θὰ διδάσκουμε τοῦ Ὁμήρου τὴ γλώσσα μᾶν; Σωλογοῦμαστε μάλιστα ἀπὸ χρόνον πρὶν τὸνομάσουμε «Βαθυλόνητον Παρθενάγωγέον».

Ἀκόμα δύο λόγια, ἀγαπητές μου. Ἐπειδὴ ἔχει καὶ μερικὰ ἄλλα ἡ Ἀγγελία τῶν Κων Δελαγραμμά-τικα καὶ συντροφίας. Ὅριστε ἕνα:

«Ὡς καὶ κατὰ τὰ πρὶν ἔτη, γενήσονται δεκτα δωρεάν μαθήτρια. . . προωρισμένοι νὰ ἐξασκήσωσι τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, ὅπως ὡς ἐξωτερικαὶ διακούσωσι μαθήματα ἐν τῇ Διαδασκαλείᾳ».

Τραβάτε τώρα, μικροῦλες μου, τὰ μαλλάκια σας, καὶ κλαῖτε. Νὰ κλαῖτε, ναί, κι' ὅχι νὰ γελᾶτε! Ποῦ ἀπὸ τέτοια παρδαλὰ «Διαδασκαλεῖα» θὰ βγαίνουν ἐκείνες ποῦ θὰ πᾶνε κατόπι σὲ χῶρες καὶ σὲ χωρι-

νομοθέτῃ ποῦ νὰ ἔχη τὴ δημιουργικὴ δύναμιν τοῦ Μωϋσῆ, τὴν ἐξολοθρεφτῆ καὶ δημιουργικὴ μαζί. Ὁ Λουκῆρος καὶ ἔκαμε, μὰ ὅχι τέλει, γιατί ἡ καταστρεφτικὴ του δημιουργία ἐμάζεψενε σὲ λιγοστὰ πρᾶματα. Ὁ Σόλωνας ἦταν σοφὸς σὲ θεωρίες καὶ κύταζε τὴν ἐξέλιξιν, γιὰ τοῦτο δὲν ἔκαμε πρᾶγμα ποῦ μπορούτε νὰ ζήσῃ πολὺ.

Ὡς κι' ἂν εἶνε ὅμως ὅσο βαστοῦσε ἡ θρησκεία, θρησκεία ὁμορφὴ μὰ ὅχι δυνατὴ, οἱ Ἑλλήνες ἦταν μεγά-λοι ὡς ἔθνος. Στὸν Μαραθῶνα πιστεύουν πῶς εἶδαν νὰ πολεμοῦν μαζὶ τοὺς Ἕλληνας τοῦ τόπου καὶ τὸν τραγοπόδη Πάνα ἐς τὴν Σαλαμίνα δὲν ἀρχίνησε ἡ μάχη πρὶν φέρον τὸς Αἰακίδες ἀπὸ τὴν Αἰγίνα, καὶ ἐς τοὺς θεοφοβούμενους θαλασσομάχους, ἐφάνηκε πῶς ἄκουσαν μέσα ἐς τὸν κόμπο τῆς Λεψίνης τὴν λιτανείαν τοῦ Ἰάχου. Στὴν Πλάταια ὁ Πausanias δὲν σήκωσε καντάρι ἀπάνω ἐς τοὺς Πέρσας πρὶν νὰ ἰδῇ καλὰ σημάδια ἐς τὰ σπᾶγτὰ τῆς θυσίας. Ὑ-στερὰ ὅταν ἤρταν οἱ σοφισταὶ κι' ἀρχίνησαν νὰ μαλλώνουν μὲ τοὺς θεοὺς καὶ νὰ σοῦ λενε μὲ τὸ στόμα τοῦ Πρωτα-γόρα, πῶς ὅλα τὰ πρᾶγματα σ' αὐτὸν τὸν κόσμον εἶναι ὅπως τὰ πέρνει ὁ ἄνθρωπος, τὸ πῆρε ὁ διάβολος καὶ τὸ σήκωσε τὸ ἔθνος ἀπάνω ἐς τὴν δύναμιν καὶ ἐς τὴν ἀκμήν του, ἀπάνω ἐς τὰ νειάτα του. Ὁ Πελοποννησιακὸς πόλε-μος ἐστάθηκε ἡ μεγάλη παραμονὴ τῆς καταστροφῆς τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδας τὸν ἀκολούθησαν ὕστερὰ τὰ μετακυλί-ματα αὐτῆς τῆς ἰρρώστιας, ὁ Κορινθιακὸς, κι' ὁ Θηβεί-

κος, κι' ὁ Φωκικὸς κι' οἱ ἄλλοι καττικοπέλεμα ποῦ θὰ ἐπῆνυν τὴν Ἑλλάδα μὲ ὅρα ἀργήτερα ἂν ἴσως καὶ δὲν ἔσταλνε ὁ Θεὸς τοὺς μεγάλους Μακεδόνες τὸν Φίλιππο καὶ τὸν Ἀλέξαντρο καὶ τοὺς διαδόχους του νὰ δώσουν κάποια δυνάμεικα ἐς τὸ ἔθνος καὶ νὰ τὸ κρατήσουν ἐς τὰ πό-δια του γιὰ καμπόστο ἄκόμα.

Τοῦ χάμου ὅμως ὁ πᾶς μεγάλος Ἑλληνας, ὁ πᾶς μεγάλος ἄθροπος τοῦ κόσμου, ὁ Ἀλέξαντρος, δὲν μπόρεσε νὰ κάμῃ ἔργον ποῦ ἐμελλε νὰ βαστάξῃ πολιτικὰ ἀπάνω ἀπὸ 200 χρόνια. Γιατί; γιατί δὲν εἶχε πλεῖα θρησκεία, γιατί δὲν εἶχε ἄγκυρα ν' ἀράξῃ τὸ ἔθνος.

Ὅταν ὁ Κωνσταντῖνος εἶδε πῶς ἡ παλὴ κοινὴν καὶ θρησκεία ἦσαν φορτίμα πλεῖα ποῦ βρωμοῦσαν, ἐνόησε τί ἐπρεπε νὰ κάμῃ ἐσῆκωσε τὸ λάβαρον τοῦ σταυροῦ καὶ μεγάλος κι' αὐτὸς δημιουργὸς ἔφερε τὸ λάβαρόν του καὶ τῶστας ἐς τὴν Πόλιν τὴν κοσμοζακουστῇ.

Ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ π' ἀγκάλιασε τότε ὁ κόσμος ὁ πολιτισμένος ἔρτασε νὰ ξανακαινοουργῇ τὴ σχολικα-σμένη κοινὴν καὶ νὰ κάμῃ νὰ ριζοβολήσῃ ἀπὸ τὰ μαῦρα τῆς κούτσουρα βλαστάρια ἀμάραντα, βλαστάρια ποῦ γενήκην δένδρα θεόρατα ποῦ κάτω ἐς τὸ ἥσκιο τους ἔθνη καὶ λαοὶ καὶ βασιλεῖδες σκεπαστῆκαν ἀπάνω ἀπὸ χίλια χρόνια. Μὲ τὴν θρησκείαν ὁ Ἡρόκλητος ξανακάνει τοῦ Ἀλέξαντρο τὰ κατορθώματα καὶ εἶναι συντηρίματα

να διδάσκουν άλλα κορίτσια. Κλαίτε άλλο τόσο, και πάλι άλλο τόσο, γιατί δεν είναι μονάχα τὸ «Ὑμῆρειον», δὲν εἶναι μονάχα στὴ Σμύρνη. "Ολα, ὅλα τοὺς τόπους εἶναι. Ξενοδοχεῖα, ἀχρωματίσματα, ἀντι-θρικά, δουλεῖα καὶ ταπεινωτικὰ καθὼς πάντα

Νὰ με συμπληῖτε, μικροὲς μου, ποῦ θύμωσα.
Θύμωσα ἀπὸ ἀγάπην μου γὰρ τίς Σιωποιοπούλες, ὅχι
ἀπὸ ἔχθραν πρὸς τοὺς Διευθυνταίους, Αἰτοῦς,
γιατὶ νὰ τοὺς μισοῦμε ; Νὰ τοὺς ἐκποῦναιστε μο-
νάχα αὐτοὺς. Κῆποιες ἴσως καὶ νὰ γελοῦμε ἑκά-
μας τούς. Τὶ καλλίτερον διασκεδίσαι, λόγον χάριν,
ἀπὸ τὰ τελευταῖα λόγια τῆς Ἀγγελίας τοῦ « Ὀμη-
ρείου » ! Σὰς τὰ σερβίβω καταπῶς εἶναι, αὐτὸν κοινου-
ράκις ὅτι βγήκεν ἀπὸ τὸ γιοῦρνο :

οἱ δὲ διωκοῦντες τὸ Ὀμήρειον, ἔκριναν πάντοτε ἀναξίας καὶ ἐσυντὸν καὶ τῆς περικοπῆς τοῦ Σχολείου τας διαιρηγίσεις καὶ τὴν ἐπιδικασίαν (καμμία ἀφ' ὧ σ τ ι α πρέπει νὰ εἶναι ἀπ' αὐτῆς) οὐδενίαν ἐπιδικασίαν ὡφείλεται ἔχουσαν ὑπὲρ ἐσυντὸν ἐπιταχέας τίτλους. . . . τοὺς παραχθέντας ἀγλῶνας καρπῶς.

Σὺς ἀποχαυνεῖς τὴν ψυχὴν, καὶ οὐκ ἀντίω νὰ συνελ-
γῶνται καὶ νὰ μᾶς πῇτε τὴν γνῶσιν σας. Ἐγὼ πη-
γύνω νὰ βρῶ ἀπὸ τοὺς τοὺς ἀγγέλους καρποὺς.

Δικός μας
ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΩΤΗΣ

[illegible]

ΓΕΩΓΙΟΥ ΚΑΙ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ

Ἡ ἀποστολή, εἰς παρελθόντων διαποικιστῶν δι-
 εσφραγίστων προσφύγων μηχανήματα βιβλιοθήκων.
 Οἱ βουλομένοι νὰ μετέσχῃσι τῆς δημοπρασίας δι-
 νύονται καὶ ἐκαστὴν νὰ ἴδῃσι ταῦτα ἐν τῷ κατε-
 στημένῳ τοῦ Ὁργανοσφύρου.

Αἱ ἐνσπρῆχισταὶ προσρραῖ ἀναγίχονται ἐν-
 πιν τοῦ Ἑρῶρου, Διευθυντοῦ καὶ Οἰκονόμου τοῦ
 Ὁργανοπορευτοῦ τῇ προσεχί Κυριακῇ 19 πρῶτοντος
 μηνὸς ὡς 14 π. μ.

¹For ²Al₂O₃, $\tau = 12.6(10)$ at 600°C, 1903.

Εκ τού Γραφείου του Υπουργοτεχνείου

ΕΝΑ ΑΡΘΡΟ ΥΠΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΝ

TI EPFAΨE H ., LITERARISCHES CENTRALBLATT“

ΚΑΙ ΠΩΣ ΕΚΠΙΘΗΚΕ ΕΔΩ ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ

Τὸ σπουδαιότερο Γερμανικὸ περιοδικὸ πρὸ «Κεντρικὸν λογοτεχνικὸ φύλλον» τῆς Αἰσιφίας (Literarisches Centralblatt) ἐξαμείβεται πρὸ τελευταῖα τεύχος τοῦ (3)17 Ὀκτωβρίου 1903, ἕνα ἔθος παραπομπῶν καὶ ἀναφορῶν καὶ ἑνὸς καὶ ἀπὸ αὐτῶν—τόμολογοῦμαι—ἐν ἑκὰς καὶ ἀπὸ τῶν ἑνὸς καὶ τῶν ἄλλων μαρ.

Τὸ ἄκουσιν αὐτὸ δὲν ἐπέρασε ἐπὶ ἀπαράκλητον. Ποι-
τος δὲ ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Α. Ρ. Ν. Χατζι-
δάκης, πνιγόμενος ἀπὸ ἐθνικὸ πόνον, τὸν ὁποῖον κανεὶ
ποτὲ δὲν ἐκσφύηται νὰ τοῦ ἀσπληγῇ, ἐσπευσε νὰ ἀντικο-
τυρῇ κατὰ τοῦ Γερμανικοῦ περιόλου μ' ἓνα «κόμμα-
τον ποῦ εἶπε τὴν καλοσύνη νὰ μὴς σταίλῃ μόνον διαβάτε
ὅσα δημοσιεύθηκαν γιὰ τὸν «Νουμά»

Ἄν ἔχῃ δίκαιο ἢ ἀδίκω ὁ γ. καθηγητής, θὰ τὸ δεῖτε
ἐκ διαβάτετε τὸ ἄρθρον τῆς «Centralblatt», τὸ γράμμα
τοῦ καὶ τὴν ἀπολογία μας.

«Ὅποιος γνωρίζει τὴν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν κατάστασιν, τὴν ἔχει καὶ τὸς ἡγεγευτὴ τῆς νέας Ἑλλάδος, τὴ κακουργίαν καὶ τὴ θυμαγωγίαν ποῦ βαδίζει στὴ βουλή καὶ στὴ δημοσιογραφία, τὸν ἀκίρπον ἀγῶνα τῶν κομμάτων καὶ τὴν τελειὰ ἔλθειν μεγάλων πολιτικῶν ἀρχῶν, μὲ χαρὰ θά καίρει τὴν ἐκράνισιν καὶ τὴν εὐδοκίαν μὲς ἐξημερίας ποῦ ἰσχυρόθηκε στὴν Ἀθήνα κατὰ τὴν ἀρχὴ αὐτοῦ τοῦ χρόνου ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Νουρὰ τοῦ προφήτη μωχάμ.». 1

«Τὸ πρῶτο αὐτὸ ἔχει πᾶσι ἀπάνω τοῦ μαθήματος ἀληθινὰ ἔθνικα, ἀξίωτα νὰ ἐκκεντρώξῃ κάθε σάπιο πρῶγμα ποὺ βράζει στὸ Κράτος, στὴν Ἐκκλησία, στὸ Σχολεῖο, στὴν Κοινωνία, καὶ νὰ κάμῃ ἐκκέντριση στὴ συνείδησιν τοῦ λαοῦ γιὰ νὰ νοήσῃ τὸ δρόμο σὲ μιὰ ριζικὴ ἀνακαίνισιν ὅλων τοῦ δημοσίου βίου.

Ἄκουε καὶ τὸ ῥηαίον τοῦτο «Κατὰ τῶν λόγων, ὑπὲρ τῶν ἔργων», παῦ σιελίζει τὴν ἐπικεφαλίδα τοῦ ψάλλον (μὲ πολὺ μικρὰ στοιχεῖα δυστυχῶς), γεννῶ πολλὰς ἐλπίδες. Ὁ ἐκδότης Δ. Ταγκόπουλος, γνωστὸς ἀπὸ μιᾶ ἀνθολογία τῆς νεοελληνικῆς λυρικῆς ποίησης, εἶναι ἓνας δυνατὸς δημιουργὸς γραφῆς, ποτισμένος πρὶν πέρα ἀπὸ τὸ νεώτερον πνεῦμα, καὶ ὁ ὁποῖος, προκακιζόμενος μὲ ὀξείην ἀντίληψιν, ἀντιλαμβάνεται βαθεῖα τὴ θεοσίν τοῦ λαοῦ.

«Κ' ἓνα ἄλλο ἀκόμη κάνει τὸ «Νουμά» νὰ ξε-

χωρίζη ἀπὸ τοῦ ἄλλου Ἀθηναίῳ ἐύχλα. ὅτι, μὲν ἀντι-
πρόσωπος τοῦ λαοῦ πρὸ εἶναι, γράφεται καὶ σὴν
γλῶσσαν ἐκείνη ποτὶ ὁλοένα τρεῖσι νῶ ἐπεμαρτήθη.
τῇ γλῶσσῃ τῇ δημοτικῇ, εἶναι φέλλο γὰρ τῇ μό-
φωσιν τοῦ λαοῦ, μὲ τὴν καθ'αυτὴ ἐννοια τῆς λέξεως.
Γι' αὐτὸ καὶ τὸν περισσώτερό τοι ᾄδω δὲν τὸν ἀ-
μφιφώνει, ὅπως τα ἄλλα εὐχλα, ὅτιν πολιτικῇ--
πολιτικῇ τῆς ταβέρνας--ἀλλὰ πραγματεύεται πρὸ
πάντων φιλέγοντα κοινωνικὰ ζητήματα, γὰρ τὰ ὅ
ποια ἡ ἑλληνικὴ δημοσιογραφία ὡς τὰ τῶν ποτὶ
λίγο ἐνδιέφευται.

«Ενα άλλο μέσο που μεταχειρίζεται για να επι-
δρά μορφωτικώς στο λαό, είναι ποίη δημοσιεύει
εκλεκτά έργα ἀπ' τὴν ἀρχαία καὶ τὴν νέα φιλολο-
γία, μεταφρασμένα πάντοτε σὲ δημοτικὴ γλῶσσα.
Ἔτσι π.χ. δημοσιεύει τελευταίως ἀρχαία διαλεγ-
μένα κομμάτια ἀπὸ τὸν Ζαρετούστρε τ ὁ Νίτσε, με-
τὴν αἰτιολογίαν ὅτι ὁ Νίτσε εἶναι ὁ ἀγαθέστερος γυ-
λαστής τῶν εἰδωλῶν. «καὶ ἔχουμε τόσα πάλαι εἰ-
δεῖν αὐτὸν γκρομβόουμε γιὰ νάχθουμε νὰ βιδίζουμε
στὸ ὄργιο τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀλή-
θειας». Σὲ λίγο πάλι δημοσιεύει μεταφρασμένα τὸν
«Κρίτωνα» τοῦ Πλάτωνα, πρὶν διδασκαλεῖν γιὰ τὸ δι-
δακτὸν πρὸς τοὺς νέους.

«Ἀλλὰ καὶ τὰ προσηγορικά ἄρθρα ἡ μετέχουσιν ἐκείνης πρὸς τὸ «Νοῦμα» ἓνα σκεπὸν ἔχει μονάχη, τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ λαοῦ. Ἀλλοτε γὰρ ἰδιαιτέρῃ ἐνέργειᾳ ἄρθρων ἀνοίγει πόλεμον ἐναντίον τῆς πομπικῆς σημαγωγίας ἢ ἐναντίον τοῦ ἀμορφώτου κλήρου, ποῦ αὐτῇ, λέει, γὰ τοῦ χρωστῶ χρίν ὁ λαὸς τοῦ χρωστῶ κἀμμο. Ἀλλοτε τὰ βάζει με τὴν κληρικτάρᾳ τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν, περ εἶναι δὲ τὸ προτιμυμένο του σημάδι γιὰ σκοποβολὴν. Καὶ πραγματικῶς μέσα σ' αὐτὴ βρισκούνται καὶ ἐνδοικωμένοι Ροτταχέηδες, ποῦ ἁμορφα ἁμορφα ὁ «Νοῦμα» τοὺς βγάζει τὴν μεροῦκα. Ἀλλοτε γὰρ λαίᾳ ἀγανάκτησιν κεραινοβολοῦ τὴν ὀπισθοδρομικὴν ἐκπαίδευση καὶ τὴν παρομοιάζει μ' ἐνὶ ξόανῳ μεσαιωνικῇ, ποῦ οἱ Ἕλληνες χορεύουν γύρω του καὶ χιμνῶν ἵσταται ἐπὶ ρητορικῇ, καὶ τοῦ προσφέρουσιν θυσίᾳ ὅτι πικαιότερο, ἔχουν: τὰ παιδιὰ τους. Ἀλλοτε, τέλος, τραβοῦν τ' αὐτὴ τὸν νεὸν λογτῶν ὅταν παραδραίνουσιν στήν ἀντιγραφὴν. Ἀληθεια δὲν εἶναι εὐχάριστα ὅσα μαθαίνει κανεὶς ἀπὸ

ἵς τῇ γῇ τοῦ Χωρσφῆ τὸ βασιλεῖο, βασιλεῖο παῖς τρανὸν
ἀπὸ 'κεῖνο τοῦ Κοδομανοῦ. Ἡ θεγεσκεία τροχίζει τῇ
σπίθα τοῦ Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ καὶ τοῦ Ἰζιμισκῆ καὶ
τοῦ Βουλγαροκτόνου καὶ παῖδι.

Μπαίνουν 'ς τὴ μέση οἱ ἀπορριπτόμενοι οἱ θεομπακίλη-
δες καὶ πιάνουν καὶ κύνουν ἀγνώριστη τὴ θρησκεία τοῦ
Χριστοῦ.

Παύς· ἀγάλλῃ ἀγάλλῃ ἡ θρησκεία νὰ διδάσκη τὴν ἀ-
λήθειαν, τὴν ἀγάπην, τὴν δικαιοσύνην, τὸ ὅ σὺ μισαίς ἐτέρω
μὴ ποιήτης, τὴ θυσίαν τοῦ ἑαυτοῦ σου γιὰ χατῆρι τῆς
ιδέας· τὰ λέει καὶ αὐτὰ μὴ ἐπὶ γιὰ τὸν τοποῖ καὶ χωρὶς
αὐτὰ πὰ καταλαβαίνουσιν ἑαίνον ποῦ τὰκούου.

Καίνο ποῦ κυττάζει πιά ἡ θρησκεία εἶναι τὸ ἄλτιστο
 πῶς τοῦ Γαλιῶν, εἶναι αἱ δύο φύσες καὶ αἱ δύο θέλητες ἡ
 μία, εἶναι τὸ προκείμενον τῶν εἰκότων, εἶναι, καὶ τί δὲν
 εἶναι; Κίθις ἄλλο παρὰ καίνο ποῦ θέλητε ὁ Χριστός, ποῦ
 εἶναι ἡ ἠθικοποίησις τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὸ συμφέρον του.
 Ἀλλά ἐκ γαλιᾶ ἡ θρησκεία γίνεται τύπος, ὁ τύπος τρώγει
 τὴν οὐσίαν, καὶ μόλις ἡ κοινωνία ἐπιασὶ λογάκι νὰ ἐκ-
 κολλῇ ἀπὸ τὸν τύπο, ἀπόμεινι ὁλόκληρα ἄθρησκη, γιατί
 δὲν ἦρε πίσω ἀπὸ τὸν τύπο τὴν οὐσίαν, παρὰ μιὰ ἐξημέ-
 ρα εἰκότα ἄλλο. Σ' αὐτὸ ἄπεινα δὲν τὰ πῆραν ἄπινον τους;
 οἱ κληρικοί μας; βαρυσταν πῶς θὰ μπορούσαν ἀκόμα μὲ
 τοὺς τύπους; νὰ στήσουν τὴ θρησκείαν κι' ἔπασαν ὅσω. (Ὁ
 κόσμος σιγῶθηκε καὶ τοὺς τύπους, κι' αὐτοὺς οὐκ καὶ τὴν

ἐκκλησίᾳ, καὶ τὴν θρησκεία χωρὶς νὰ ἔβρῃ τὸ γατί.
Κατάλαβαν ἔς τὸ τέλος πῶς ἡ θρησκεία ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ
διδασχῆ καὶ μονομιᾶς χωρὶς νὰ μελετήσουν τὸ ζήτημα, τί
λογὴς διδασχῆ χρειάζεται, ἀρχίνησαν νὰ κύνουν τὸν κή-
ρυκα.

“Οι,τι ἔκαμαν γὰρ τὴν πραχτικὴν προσηπὴ τοῦ Ἔθνους οἱ δασκάλου μετὰς Ἑλληνικοῦρες τους, τὸ ῥῆς ἔκαμαν καὶ οἱ κήρυκοι γὰρ τὸ ἥθικὸν καὶ θρησκευτικὸν ἔνακακιν-νοῦργματον. Ἑλλανικοῦρες κ' ἐδῶ πού θὰ τρώμαζαν κ' αὐτοὺς τὸν Πίνδαρον καὶ διδάχῃ: φοῖξον Ὅμιλι!

Μιὰν ἡμέρα—ἔτσι· νῆμα· ἡ τὴν Ἀθήνα σας—πῆγα
τὴν Κυριακὴν τὰν Χριστιανὸς ἡ τὴν ἐκκλησίαν ἡ τὴν Ἀἵ
Ρῆνην· ἐπιτάθηκα σὲ μιὰν ἀρίστη ἀκούοντα τὴ λαιτουρ-
γίᾳ. Καὶ ὁ ἄλλος κόσμος ποῦ βεβέθηκε· καὶ στέκουνταν μὲ
πολλὴ εὐλάβεια. Μετὰ τὸ βιβλίον ἀνέθηκε ἡ ὁ ἄν-
θρωπος ὁ κήρυκας νὰ βάλῃ λόγον. Ἐγὼ ἐπέντωσα καλὰ τ'
αὐτὸν μου ν' ἀκούσω. Αἱ τὸν ἀθεόφοβος! Μᾶλλον ἡ τὴν
πίστη μιὰν ὥρα βγαίνοντας ἀπὸ καὶ ἀπάνω ὅχι· λόγον παρὰ
τὸ λαϊκὸν του, γὰρ νὰ μᾶς ἀποδείξῃ τὴν θεότητα τοῦ
Ἰησοῦ.

Εἶχε φαίνεται διαβασμένα τὸν Λουκάρον καίνας τῆς
ἡμέρας καὶ γύρου περιστάση νὰ δειξῇ γιὰ δική του τῇ
ξένη σοφία. Καὶ φούσκωνε, καὶ φώναζε, καὶ ἔδωχε, καὶ

ξεμειζήσαν, κι' ἐργάζονταν τὰ μέλη του, καὶ γύρευε νὰ ξεπλῆτιστῇ μὲ τίς ἀνάγκαις χειρωνακίαις του, καὶ βροχολοῦσε κατὰ ἑλληγνικοῦρος ποὺ γιὰ νὰ τὴς καταλῇ, ἐπέπεσε νὰ σηκώνῃ μαζί του καὶ τὸν θησαυρὸ τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου. Κατέβηκε κάτω ὁ κήρυξας, καμαρώνοντας σὺν νῆθελε νὰ πῇ, τίποτα νύχνη ὑπὲρ μου ὁ Χρυσόστομος.

Τὴν ὁρὰ ὅπως κείνη εἶναι γείτονάς σου, ξένος καὶ πρὸς, μὲν ἁπλῶς τε.

— Δὲν μοῦ λές, Τούρκοι εἰν' αὐτοὶ πρὸ στέκουσιν ἐγὼ ἔ
 Ὀόκοι: κατηγοροῦμαι :

Ἐγὼ τὴν ἐκύτταξίν με ὑποβίβω.

— Πᾶσι : τοῖς λέον.

— Νᾶ, τώρα μὲν ὥρα ἔχουσι αὐτὸν τὸν κήρυκα καὶ
 πικρῆται γὰρ θεύῃ καὶ καταλίσσεται πῶς ὁ Χριστὸς εἶναι
 θεός.

— Αἶ καὶ τί μ' αὐτὸς ; τοῦ λέω.

— Μὰ νῆ, βλοσυρμένε μου, σὺν δὲν τὸν πιστεύαμε πῶς εἶναι Θεός, τότε τί γινώσαμε ἐπὶ μέσα; Γι' αὐτὸ ὑψώτητα μὴ τυρόν κι' εἶναι ἀλλοθρησκὰ αὐτοὶ οἱ ἄλλοι καὶ θέλει νὰ τοὺς κίχη Χριστιανούς. Κεῖ τότε ἔχει δίκιο ὁ εὐλογημένος, ἔπρεπε ὁμῶς νὰ τὰ λέγῃ λίγα πειρὸ ἀπλᾶ

Ἐνὸς εἶναι ὁ κόσμος. Τὸ κήρυγμα ὅπως γίνεται εἶναι
χωρὶς ὁρίσματα. Γίνεται γὰρ πράγματα ποῦ μοναχὰ θε-